

СТАНОВИЩЕ

по дисертация за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”
на Екатерина Евтимова Димитрова

Тема на дисертацията: „Социални полета на агресивни прояви в
трудния ученически клас” с научен ръководител ст.н.с. д-р Йоланда Зографова

от проф. д.п.н. Толя Стоицова,
Нов български университет

Представената за защита дисертация на Екатерина Димитрова съдържа 147 страници текст, без литературата и приложенията, посветен на един нестандартен, малко изучаван от социалнопсихологична гледна точка проблем, а именно *трудния ученически клас*. Този проблем, засягащ обучението и развитието на подрастващите, става още по-актуален в ситуации на преход и криза, в каквато се намира в момента България. Изучаването на агресивността при учениците – на индивидуално равнище и като групов феномен, както и структурирането на докторската теза я прави не само актуална, но и дисертабилна.

Структурата, която предлага докторант Екатерина Димитрова, следва логиката на изучавания проблем. Тя обхваща класическите 3 основни глави, придружени с увод, заключение, използвана литература и приложения. Така първата глава обсъжда социалнопсихологичните измерения на трудния клас, категоризиран като деструктивна група. Тъй като в литературата не съществува общоприета дефиниция на трудния клас, докторантката, на основата на своя теоретичен анализ на литературни източници, обобщава няколко критерия, според които може да се изследват ученическите класове, за да се опишат като трудни. Тези критерии дават възможност на докторантката да формулира работна дефиниция, която да ѝ служи за основа в емпиричното изследване на трудния клас. В тази първа глава, подробно са обсъдени още проявите на юношеската агресивност; елементите, определящи деструктивността на трудния клас; вътрегрупова и извънгрупова агресивност. Докторантката е изучила и познава добре литературата по проблема, с който се занимава. Анализът ѝ, макар подробен, е стегнат и логически обвързан.

Втората глава представя дизайна на емпиричното изследване като се изяснява целта и задачите на изследването, поставят се хипотезите, изяснява се поэтапната процедура и методите на изследване. Целта и задачите са ясно формулирани, избраните методи са адекватни за измерванията, които докторантката иска да извърши. Поради своя характер, тази глава е най-кратка – обхваща около 20 страници.

Безспорно, най-съществената и най-интересната от научна и практическа гледна точка, е последната трета глава, посветена на резултатите от собственото изследване на докторант Екатерина Димитрова. Последователно се проучва влиянието на пола и вида клас върху физическата агресия на изследваните трудни паралелки от 5-ти, 6-ти, 7-ми и 9-ти клас; вербалната агресия, която причинява психични щети на подрастващите и юношите; агресивните прояви на групово равнище; вътрегруповите и извънгруповите прояви на агресивно поведение в изучаваните класове, наречени от докторантката I-во и II-ро социално поле. Анализът на данните потвърждава специфичните характеристики на трудния клас, а именно – конфликтност, демотивация, реактивност и самонадеяност. Много полезен параграф, който смятам за подчертан успех в работата, е този, посветен на възможностите за психологическа интервенция при трудния ученически клас. В крайна сметка, най-ценното на научите изследвания в възможността резултатите да бъдат приложени и да се подобри съответната практика. Това е направено в дисертацията на Екатерина Димитрова. Не на последно място искам да отбележа трудоемкостта и прецизността на проведеното от докторантката изследване – на 2 етапа, с изучаване на 9 класа от различни възрасти на първия етап и още 3 класа на втория етап, с експертна оценка от 50 учители, и прилагане на батерия от няколко психологични въпросника. Всичко това показва, че докторат Екатерина Димитрова професионално и свободно работи с психомертичния апарат за изследвания.

Накрая, бих искала да отправя едно пожелание към докторантката и да ѝ задам един въпрос. Пожеланието ми е при бъдещи научни изследвания да се обосноват хипотезите и да бъде по прецизна в техническото оформление на параграфите – номерация, подзаглавия и н. Въпросът ми е: Каква е идеята за въвеждането на понятието социално поле I и социално поле II, какво в повече допринасят те в сравнение например с вътре- извън груповата агресивност на учениците?

В заключение, бих искала да кажа, че познавам лично докторант Екатерина Димитрова като сериозен, добре организиран и подготвен млад изследовател в областта на социалната психология. Категоричното ми становище е, че дисертационният труд „Социални полета на агресивни прояви в трудния ученически клас” отговаря на всички изисквания за дисертационна теза и неговият автор – Екатерина Евтимова Димитрова заслужава да получи степента „Доктор”.

ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ:

(Проф. д.пс.н. Толя Стоицова)

24.09.2011 г.
София